

Abstract. The article deals with the scientific analysis of the state of development of the problem of formation of the innovative personality of the future teacher of preschool education in the system of training in higher education institutions. The conceptual provisions about innovative personality as a subject of innovative educational activity, which is based on interactive educational technologies with proven efficiency, are revealed. The state of scientific researches of Ukrainian and foreign scientists in the aspect of becoming an innovative personality has been analyzed. The attempt was made to form the essence of key concepts. In particular “the innovative personality of the teacher is a set of socially important professional competences that contribute to the effective implementation of the pedagogical initiative, social responsibility, vocational and educational mobility, competent reflection in the process of creating the trajectory of development of the subject of educational activity. It has been established that the orientation of higher education should be oriented towards the formation of a competitive innovative personality of the future specialist of the institution of preschool education.

Key words: personality, innovation, innovative personality of the teacher, individual educational trajectory.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2018

К. Г. Магрламова

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Анотація. Упродовж останніх років професійна освіта і професійна підготовка стали одним із найбільш розвинутих секторів економіки західних країн. Динамічний процес суспільного розвитку тісно пов'язаний із швидкими змінами кількісних параметрів національних систем освіти та оновленням нормативно-правової бази підготовки майбутніх фахівців.

Для Великої Британії характерною є розвинена система набуття кваліфікації. Навчання молоді здійснюється відповідно до правового регулювання університетської освіти Великої Британії, і на законодавчому рівні представлене низкою різних законів і актів. Метою є поглиблена підготовка молоді. Сучасний підхід до підготовки та перепідготовки трудового потенціалу, який використовується в британській освіті, характеризується різноманітністю змісту, форм і методів роботи.

Ключові слова: майбутні лікарі, вища медична освіта, організація підготовки лікаря, нормативно-правові документи, організація професійної підготовки.

Постановка проблеми. Визначальним чинником реформування

європейських систем вищої освіти, зокрема Великої Британії, є необхідність пристосування національних систем вищої освіти до реалій сучасного суспільства, явищ глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації. Велика Британія має давню й розвинену систему вищої освіти. Проте кілька століть вища освіта в країні була елітарною та охоплювала дуже малий відсоток молоді. Все змінилося після Другої світової війни з прийняттям Закону про освіту «Батлера» («Butler» Education Act of 1944) та підготовкою доповіді «комісії Барлоу» (1946), яка засвідчила, що елективна британська освітня система неспроможна забезпечити достатній інтелектуальний рівень суспільства й необхідність збільшення кількості закладів вищої освіти [7, с. 213].

Великобританія є єдиною серед західних країн, де більша частина (95%) медичних закладів належить державі. У цій країні домінує державна система охорони здоров'я та, як додаток до неї, функціонує приватне (добровільне) страхування та оплачувана медична допомога.

Державна політика Великобританії, визнаючи ключову роль вищої освіти в соціально-економічному розвитку суспільства, надає першорядне значення підготовці науково-педагогічних кадрів закладів вищої освіти. Модернізація освіти, формування Європейського простору вищої освіти вимагають розширення їх мобільності, а значить, і постійного підвищення рівня їх професійної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями вищої медичної освіти займалися: М. Гавраш, Г. Кліш, Л. Клос, Я. Кульбашна, Ю. Лавриш, Н. Ладнич, А. Тарасова, П. Уліаш та інші.

Як зазначають британські науковці у галузі медицини Е. Пейле (E. Peile), Г. Бакл (G. Buckle) і Д. Галлен (D. Gallen), введення вищої професійної освіти не було викликане потребою заповнити прогалини у цій системі освіти. Вищу професійну освіту необхідно розглядати як «подальшу можливість індивіда розвивати навички і знання, коли він чи вона фактично працюють лікарем загального профілю». На цій стадії професійної освіти навчальна програма має включати навчання специфічних знань, навичок та умінь для підготовки «лікаря, що відповідає потребам» (doctors fit for the purpose) [12, с.179]. Питання реформування вищої освіти та деякі аспекти медичної освіти досліджували у своїх працях такі науковці, як С. Бабушко, Н. Бідюк та ін. [1, с. 247; 2 с. 205].

Мета статті полягає у здійсненні аналізу нормативно-правової бази та перебудови вищої медичної освіти на початку ХХІ століття й виявленні важливих для медичної освіти Великої Британії особливостей діючих на сьогодні нормативно-правових документів і матеріалів.

Виклад основного матеріалу. Національна служба охорони здоров'я Великобританії об'єднує всі державні медичні установи, контролює і оплачує діяльність багатьох приватних медичних інститутів, що взяли на себе зобов'язання дотримуватися її правил [4].

Так, Генеральна медична рада (GMC) займається всіма питаннями медичної реєстрації та може надати поради щодо PLAB та IELTS. Британська медична асоціація (BMA) – основна професійна асоціація та профспілка для лікарів у Великобританії [8].

Як важливий державний орган охорони здоров'я населення Великої Британії, Генеральна медична рада вирішує практично всі питання, що стосуються професійної діяльності лікарів, зареєстрованих у всіх чотирьох країнах Великої Британії: в Англії, Північній Ірландії, Шотландії та Уельсі. Представницькі органи Генеральної медичної ради були створені, щоб допомогти реагувати на децентралізацію та забезпечити відповідне регулювання якості медичного обслуговування різних верств населення у всіх чотирьох країнах, незалежно від наявності різних організаційних і контролюючих структур у галузі охорони здоров'я. Серед пріоритетних напрямів Генеральної медичної ради Великої Британії:

- підвищення обізнаності про роль та функції GMC;
- забезпечення врахування думки всіх ключових груп інтересів розглядаються у процесі розробки політики та керівництва;
- моніторинг розвитку політики в галузі охорони здоров'я, законодавства та структур у кожній країні;
- зв'язок з Шотландським парламентом, Північною Ірландією та Уельськими асамблеями щодо змін медичного регулювання;
- надання різноманітних юридичних, фінансових, організаційних і правових послуг через створені контактні адреси;
- розгортання програми «Ласкаво просимо до Великобританії».

Крім цього, Генеральна медична рада Великої Британії – незалежна організація, яка допомагає захищати пацієнтів та вдосконалювати медичну освіту та практику у Великобританії. До функцій Генеральної медичної ради належать:

- контроль над медичною освітою та навчанням лікарів у Великобританії;
- управління медичним реєстром Великобританії;
- встановлення стандартів, яких лікарі повинні дотримуватися, контроль за їх виконанням;
- допомога у підвищенні стандартів шляхом повторного підтвердження;
- контроль діяльності лікарів та юридична допомога пацієнтам;
- сприяння співпраці між лікарями та пацієнтами, роботодавцями [3].

Стандарти, встановлені Генеральною медичною радою Великої Британії, визначають, що робить лікаря професіоналом через здобуті і усвідомлені ним професійні цінності, знання, навички та поведінку, необхідні для всіх лікарів, які працюють у Великобританії. Для цього проводиться опитування широкого кола не лише лікарів, але й пацієнтів,

роботодавців та освітян з метою удосконалення стандартів фахової підготовки майбутніх лікарів.

Близько 100 000 абітурієнтів подають заявку до вступу в медичні заклади кожного року, а вступає лише 6000. Хоча на сьогодні 41 000 студентів-медиків навчаються у 31 медичній школі Великобританії. Курс навчання триває від чотирьох до шести років. Крім цього розроблено спеціальну Програму підтримки молодих лікарів, що передбачає засвоєння дворічної навчальної програми для лікарів після закінчення медичного навчального закладу. Сьогодні до цієї Програми залучено біля 15 000 лікарів. У межах цієї Програми є понад 100 спеціальностей та спеціальних курсів. У Великій Британії майже 40 000 лікарів проходять спеціалізацію або стажування у межах цієї Програми.

Генеральна медична рада GMC встановлює навчально-методичні стандарти, яких медичні навчальні заклади повинні дотримуватися. Серед них: стандарти медичних шкіл мають відповідати навчанню та оцінці якості знань, умінь та навичок студентів після завершення навчання; стандарти для змісту навчальних програми; стандарти, яким повинні відповідати навчальні заклади, і стандарти, яких повинні досягти майбутні лікарі до кінця навчання. Крім цього, Генеральна медична рада GMC контролює та перевіряє, щоб ці стандарти на кожному з рівнів медичної освіти дотримувалися. Одним із способів перевірки якості підготовки, а в майбутньому і професійної роботи медиків, є проведення щорічного всебічного опитування всіх без винятку лікарів. Важливим є те, що випускники медичних закладів повинні зразу ж визначитися і подати заявки до регіональних навчальних закладів післядипломної освіти, які називаються деканами або в Англії місцевими навчальними закладами освіти (LETBs), що координують і контролюють професійне зростання лікарів [8].

Крім зазначеного вище, Генеральна медична рада Великої Британії надає детальні вказівки щодо етичних принципів професійної діяльності лікарів. Наприклад, Гарна медична практика (2013 рік) (Good medical practice) містить інформацію про: управління; інтерактивні тематичні дослідження, які реалізують на практиці принципи в управлінні; справи, які розглядають трибунали лікарів-практикумів, які наводять приклади того, де не виконання керівних положень ставить під загрозу професійну діяльність лікаря. Також міститься інформація про:

Домен 1: знання, уміння, навички та продуктивність;

Домен 2: безпека та якість;

Домен 3: спілкування, партнерство та командна робота;

Домен 4: підтримка довіри.

Генеральна медична рада Великої Британії здійснює також контроль за освітою та підвищенням професійного рівня медиків, встановлює освітні стандарти для всіх британських лікарів шляхом підготовки та навчання студентів та залучення їх до післядипломної

освіти, а також контроль за системою охорони здоров'я в цілому. З метою перевірки, чи відповідають медичні навчальні заклади стандартам бакалаврської освіти, здійснюється моніторинг та перевірка рівня освіти студентів-медиків. До функцій Генеральної медичної ради Великої Британії входить також затвердження обсягів, змісту і часу на післядипломну медичну освіту. З цією метою проводиться моніторинг, щорічне опитування лікарів, що сприяє швидкому реагуванню та вирішенню будь-яких питань життєдіяльності як окремих лікарів, так і системи охорони здоров'я в цілому. Тим самим Генеральна медична рада Великої Британії підтримує як молодих лікарів, так і тих, хто вже має достатній професійний досвід, створюючи і розвиваючи різноманітні навчальні ресурси, чим сприяє подальшому професійному зростанню кожного з 270 000 лікарів [3; 13].

За поданням і безпосередньою участю співробітників Генеральної медичної ради Великої Британії з 16 листопада 2009 року розроблено і запроваджено обов'язкове ліцензування діяльності лікарів. Це означає, що ліцензія на практику – це не просто визнання кваліфікації лікаря в певний момент часу, але й індикатор того, що він відповідає професійним стандартам, встановленим GMC, та стандартам спеціалістів, встановленим медичними королівськими коледжами та факультетами. Процес перевірки цих доказів називається повторним підтвердженням [9].

Генеральна медична рада Великої Британії здійснює допомогу лікарям у підвищенні їхніх особистісних професійних стандартів шляхом повторного їх підтвердження. Кожні п'ять років відбувається офіційне підтвердження того, що кожен лікар дотримується стандартів, встановлених у медичній практиці. Ця система перевірок називається повторним підтвердженням [9]. У випадку виявлення серйозних порушень у діяльності лікаря, недотримання ним правил і норм медичної етики, він може бути вилучений з медичного реєстру і тим самим позбавлений лікарської практики і навіть диплома про вищу медичну освіту [10].

На початку 60-х років XX ст. у Великій Британії з боку інспекції Королеви запроваджено державний контроль за системою вищої освіти. Сьогодні контроль за якістю вищої освіти забезпечується відповідними Радами та експертними комісіями, зокрема: Радою з оцінки якості вищої освіти (Higher Education Quality Council, HEQC), Радами з фінансування вищої освіти Англії (Higher Education Funding Council for England, HEFCE), Шотландії (Scottish Higher Education Funding Council, SHEFC) та Уельсу (Higher Education Funding Council for Wales, HEFCW), Агенцією забезпечення якості вищої освіти (Quality Assurance Agency for Higher Education, QAA), Комітетом із якості освіти (Quality Assessment Committee, QAC).

Досить часто при університетах створюється опікунська рада, яка має право призначати і звільняти ректорів цих закладів, а також адмініструванням університетів займаються агентства, уповноважені

Департаментом бізнесу, інновацій і професійних умінь [5, с.160].

Велика Британія – країна-співзасновниця Болонського процесу та ініціатор створення ESG, в якій 1985 року відбулося формальне оцінювання якості вищої освіти. Хоча у політехнічному секторі вищої освіти система зовнішнього оцінювання функціонувала ще з кінця 60-х років XX століття [5, с. 16].

На сьогодні у Великій Британії функціонує більше 115 університетів, понад 150 професійних організацій і 190 загальнонавчальних освітніх установ з правом видачі документів про освіту різного рівня [6]. Ці організації об'єднують зусилля у межах реалізації освітніх програм і забезпечують увесь спектр освітніх послуг з отримання відповідної кваліфікації від базових знань, умінь і навичок до еквівалентів докторського ступеня. Організація професійної підготовки фахівців та обґрунтування кваліфікаційних вимог здійснюються відповідно до загальноприйнятих чинних документів [13], зокрема Національної рамки кваліфікацій (The National Qualifications Framework, NQF), розробленої з метою порівняння кваліфікацій в Англії, Уельсі і Північній Ірландії за дев'ятьма рівнями; нещодавно введеної кредитно-кваліфікаційної рамки (Qualifications and Credit Framework, QCF), розробленої спеціально для професійних кваліфікацій за рівнями NQF; рамки кваліфікацій для вищої освіти (The Higher Education Framework of Qualifications, HEFQ), створеної для кваліфікації професійних і аспірантських програм навчання, порівняння академічних кваліфікацій (academic qualifications) [5, с.157].

Генеральна Медична рада дійшла висновку, що готовність лікарів буде покращуватись лише тоді, коли навчання буде проводитись в умовах майбутньої роботи в клініці, включаючи покращення нагляду за стажистами та можливість взяти на себе більшу відповідальність в межах медичної команди. У відповідь, переглянута версія 2009 року «Майбутніх лікарів» (Tomorrow's Doctors) вимагає більш структурованого підходу до змісту програми післядипломної освіти та клінічного навчання. Це привело до «студентської асистенції», під час якої студент працює як асистент лікаря та має чітко сформульовані обов'язки, що контролюється лікарем-наставником.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Характеристика вищої медичної освіти містить положення, що мають правовий статус і є обов'язковими для виконання в освітньому процесі. Ці положення утворюють зміст документів, що прийняті державними органами в галузі вищої медичної освіти. До основних напрямів розвитку професійної підготовки майбутніх лікарів у вищих медичних навчальних закладах можна зарахувати: систематичне оновлення змісту освітньо-професійних програм; забезпечення державних програм організації професійної практичної спрямованості навчального процесу. Одним із перспективних і практично спрямованих напрямів подальшого дослідження проблеми може бути оновлення та приведення у відповідність

галузевого стандарту до вимог рівня професійної компетентності майбутніх лікарів. Постійне навчання формує сприйнятливність до всього нового, інноваційну активність, зростання майстерності і творчого ставлення до виконання своїх обов'язків, підвищення відповідальності за якість роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабушко С. Р. Професійний розвиток фахівців сфери туризму в США та Канаді: монографія; за ред. Л. Б. Лук'янової / С. Р. Бабушко. – К.-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2015. – 424 с.
2. Бідюк Н. М. Теорія і практика професійного навчання безробітних у США: дис. ... доктора пед. наук: спец.13.00.04 / Бідюк Наталія Михайлівна. – К., 2009. – 544 с.
3. Генеральна медична рада Великої Британії // https://www.gmc-uk.org/about/devolved_offices.asp
4. Здравоохранение в Великобритании, Франции, США // [https://www.kaktam.info/2014/02/12/здравоохранение-в-великобритании/\[https://www.gmc-uk.org\]](https://www.kaktam.info/2014/02/12/здравоохранение-в-великобритании/[https://www.gmc-uk.org])
5. Третько В.В. Професійна підготовка магістрів міжнародних відносин у Великій Британії: теорія і практика : монографія / В.В.Третько. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 414 с.
6. Department for Education [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.dfes.gov.uk>
7. Education Reform Act. A Decade of Reforms Act Compulsory Education Level (1984-1994). – Brussels – Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997. – 316 p.
8. GMC Our role in education and training <https://www.gmc-uk.org/education/27007.asp>
9. [Helping to raise standards through revalidation](https://www.gmc-uk.org/about/role.as) // <https://www.gmc-uk.org/about/role.as>
10. [Investigating and acting on concerns about doctors](https://www.gmc-uk.org/about/role.asp) // <https://www.gmc-uk.org/about/role.asp>
11. [Overseeing doctors' education and training](https://www.gmc-uk.org/about/role.asp) // <https://www.gmc-uk.org/about/role.asp>
12. Peile E., Buckle G., Gallen D. (2003). Higher Professional Education for General Practitioners – Abingdon: Radcliff Medical Press Ltd – 179 p.
13. Qualifications in Great Britain [Electronic resource] // The framework for higher education qualifications in England, Wales and Northern Ireland Report. – November 2008. – Mode of access : http://www.qaa.ac.uk/academic_infrastructure/fheq/selfcertification.pdf

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Babushko S. R. Profesiyniyi rozvytok fakhivtsiv sfery turyzmu v SShA ta Kanadi: monohrafiia ; za red. L. B. Lukianovoi [Professional Development

- of Tourism Professionals in the USA and Canada: monograph; edited by L. B. Lukianova]/ S. R. Babushko. – K.- Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M. M., 2015. – 424 s. (in Ukrainian)
2. Bidiuk N. M. Teoriia i praktyka profesiinoho navchannia bezrobotnykh u SShA: dys. ... doktora ped. nauk: spets.13.00.04 [Theory and Practice of Vocational Training of the Unemployed in the USA: diss. ... doctor ped. sciences: special.13.00.04] / Bidiuk Nataliia Mykhailivna. – K., 2009. – 544 s. (in Ukrainian)
 3. Heneralna medychna rada Velykoi Brytanii // https://www.gmc-uk.org/about/devolved_offices.asp (in Ukrainian)
 4. Zdravookhraneniye v Velikobritanii, Francii, SShA [Healthcare in the UK, France, USA] : <https://www.kaktam.info/2014/02/12/zdravookhraneniye-v-velikobritanii/> [<https://www.gmc-uk.org>] (in Russian)
 5. Tretko V.V. Profesiina pidhotovka mahistriv mizhnarodnykh vidnosyn u Velykii Brytanii: teoriia i praktyka : monohrafiia [Professional Training of Masters in International Relations in the UK: Theory and Practice: monograph] / V.V.Tretko. – Khmelnytskyi : KhNU, 2013. – 414 s. (in Ukrainian)
 6. Department for Education [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dfes.gov.uk> (in English)
 7. Education Reform Act. A Decade of Reforms Act Compulsory Education Level (1984-1994). – Brussels – Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997. – 316 p. (in English)
 8. GMC Our Role in Education and Training [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.gmc-uk.org/education/27007.asp> (in English)
 9. Helping to Raise Standards Through Revalidation [Electronic resource]. – Mode of access : // <https://www.gmc-uk.org/about/role.asp> (in English)
 10. Investigating and Acting on Concerns about Doctors [Electronic resource]. – Mode of access : // <https://www.gmc-uk.org/about/role.asp> (in English)
 11. Overseeing Doctors Education and Training [Electronic resource]. – Mode of access : // <https://www.gmc-uk.org/about/role.asp> (in English)
 12. Qualifications in Great Britain [Electronic resource] // The framework for higher education qualifications in England, Wales and Northern Ireland Report. – November 2008. – Mode of access: <http://www.qaa.as.uk/academicinfrastructure/fheq/selfcertification.pdf> (in English)
 13. Peile E., Buckle G., Gallen D. (2003). Higher Professional Education for General Practitioners – Abingdon: Radcliff Medical Press Ltd – 179 p. (in English)

Аннотация. В последние годы профессиональное образование и профессиональная подготовка стали одним из наиболее быстро развивающихся секторов экономики западных стран. Динамический процесс общественного развития тесно связан с быстрыми изменениями

количественных параметров национальных систем образования и обновлением нормативно-правовой базы подготовки будущих работников.

Для Великобритании характерна развитая система приобретения квалификации. Обучение молодежи осуществляется в соответствии с правовым регулированием университетского образования Великобритании на законодательном уровне представлено рядом различных законов и актов. Целью является углубленная подготовка молодежи. Современный подход к подготовке и переподготовке трудового потенциала, который используется в британском образовании, характеризуется разнообразием содержания, форм и методов работы.

Ключевые слова: будущие врачи, высшее медицинское образование, организация подготовки врача, нормативно-правовые документы, организация профессиональной подготовки.

Abstract. For the last period professional education and training have become one of the fastest developed sectors of the economy of western countries. The dynamic process of social development is closely connected with the rapid changes in the quantitative parameters of national education systems and the updating of the regulatory framework for the training of future specialists.

For Great Britain, advanced qualification system is characteristic. Youth education is carried out in accordance with the legal regulation of university education in Great Britain at the legislative level represented by a number of different laws and acts. The aim is to provide young people with in-depth training. The modern approach to the training and retraining of labor potential used in British education is characterized by a variety of content, forms and methods of work. The modern approach to training and retraining of labor potential, which is used in British education, is characterized by a variety of content, forms and methods of work, an increase in the professional level of specialists in human resources management services, an increase in the proportion of funds spent on these goals using the latest technologies. Economic, administrative and moral factors are used to encourage employees to study in the studied country.

Key words: future doctors, higher medical education, organization of doctor's training, normative-legal documents, organization of professional training.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2018